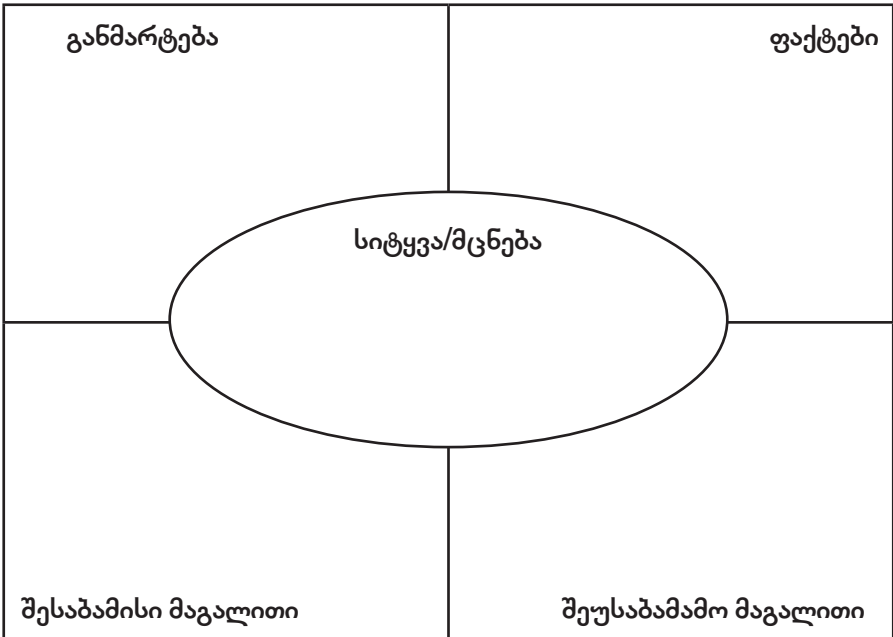

თო დასკვნამდე თითოეულ სიტყვასთან თუ ცნებასთან დაკავშირებით. მასწავლებელმა, ბუნებრივია, უნდა აკონტროლოს ეს პროცესი და, საჭიროების შემთხვევაში, სწორი მიმართულება მისცეს დისკუსიას.

6. გთავაზობთ „სიტყვის რუკის“ გრაფიკული მაორგანიზების ნიმუშს:

აქტივობა: ჩამოთვალე, დააჯგუფე, დაარქვი სახელი

ეს აქტივობა გამოიყენება ლექსიკაზე სამუშაოდ და მოსწავლეებისგან მოითხოვს სამეტაპიანი სასწავლო მოქმედების შესრულებას, ძირითადად, დარგობრივი (ანუ სხვადასხვა დისციპლინებთან დაკავშირებული) ლექსიკის, ცნებებისა და ტერმინების ორგანიზების მიზნით. იგი საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს, საკუთარი წინარე ცოდნის გამოყენებით ამოიცნონ სემანტიკური კავშირები სიტყვებსა და ცნებებს შორის. ამ აქტივობის გამოყენება შესაძლებელია კითხვის დაწყებამდეც და მისი დასრულების შემდეგაც.

ეს აქტივობა მრავალმხრივ სასარგებლოა მოსწავლეებისთვის.

ისინი აკვირდებიან თითოეული სიტყვისა თუ ცნების მნიშვნელობას, ეძებენ კავშირებსა და ურთიერთმიმართებებს მათ შორის, საუბრობენ ერთმანეთთან. მოსწავლეები ხალისით მონაწილეობენ ამ ტიპის აქტივობებში, რადგან ამ დროს ყოველი სიტყვა, ცნება თუ ტერმინი ცოცხლდება მათ წარმოსახვაში. ეს აქტივობა მოსწავლეებისგან კრიტიკულ აზროვნებას მოითხოვს და ამ გზით ისინი უფრო ადვილად იმასსოვრებენ ახალ ლექსიკურ ერთეულებსაც და მათთან დაკავშირებულ ინფორმაციასაც.

აქტივობის დაგეგმვა:

საკითხავი მასალიდან მასწავლებელმა უნდა შეარჩიოს საკვანძო ცნება, რის შემდეგაც:

1. იგი ავალებს მოსწავლეებს, იფიქრონ და გაიხსენონ ყველა ის სიტყვა, რომელიც, მათი აზრით, დაკავშირებულია ამ ცნებასთან. სასურველია, მასწავლებელმა მოსწავლეების მიერ დასახელებული ყველა სიტყვა ჩამოწეროს დაფაზე. რეკომენდაცია: შესაძლებელია, ზოგიერთი დასახელებული სიტყვა სრულიად არარელევანტური იყოს, მაგრამ ამ ეტაპზე არ არის მიზანშეწონილი მათი პასუხების გაკრიტიკება. აქტივობის მომდევნო ეტაპზე, როდესაც ისინი დაიწყებენ სიტყვების დაჯგუფებას, თავადვე იტყვიან უარს შეუსაბამო სიტყვებზე.
2. მასწავლებელი ყოფს კლასს მცირე ჯგუფებად და ავალებს მათ, თანაკლასელების მიერ ჩამოთვლილი და დაფაზე ჩამოწერილი სიტყვებიდან შეარჩიონ ისეთები, რომლებიც, მათი აზრით, შინაარსობრივად (თემატურად) არის დაკავშირებული ერთმანეთთან, ხოლო შემდგომ მათგან მსგავსი (შინაარსობრივად ყველაზე ახლოს მდგომი) სიტყვებიდააჯგუფონ ქვეკატეგორიებად. სამუშაოს დასრულების შემდეგ მასწავლებელმა უნდა დაუსვას თითოეულ ჯგუფს კითხვები, თუ რატომ მოხვდა ესა თუ ის სიტყვა კონკრეტულ ქვეკატეგორიაში და არა სხვაგან, ან რატომ ამოვარდა რომელიმე სიტყვა საერთო ჩამონათვალიდან და ა.შ.
3. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, მოიფიქრონ და შეურჩიონ სათაური / სახელწოდება მათ მიერ შექმნილ სიტყვათა თითოეულ ჯგუფს. ამ გზით ისინი დაასაბუთებენ კიდევ, თუ რატომ მოაქციეს ეს სიტყვები ერთ ჯგუფში. გთავაზობთ სამუშაო ფურცლის ნიმუშს:

ინსტრუქცია: მარცხენა სვეტში ჩამონერეთ ყველა ის სიტყვა, რომელიც, თქვენი აზრით, ერთ თემას უკავშირდება. როდესაც ჩამონერთ მათ, დააჯგუფეთ ერთად მსგავსი მნიშვნელობის სიტყვები. ამის შემდეგ კი თითოეულ ჯგუფს დაარქვით სახელი.

სიტყვების ჩამონათვალი	სიტყვათა ჯგუფები	ჯგუფის სახელწოდება

შენიშვნა: მიუხედავად იმისა, რომ აქტივობა „ჩამოთვალე, დააჯგუფე, დაარქვი სახელი“ იგეგმება და ტარდება კითხვის დანყებამდე, მოსწავლეებს შეუძლიათ მიუბრუნდნენ თავიანთ ნამუშევრებს ტექსტის წკითხვისა და სათანადოდ დამუშავების შემდეგაც. მათ შეიძლება გაუჩნდეთ სურვილი, დაამატონ სიტყვები ჩამონათვალს ან გადაარქვან მათ მიერ შერჩეული სახელწოდება სიტყვათა რომელიმე ჯგუფს.

აქტივობა: მოისმინე, ნაკითხე და იმსჯელე

ეს აქტივობა ხელს უწყობს მოსწავლეთა მიერ ნაკითხულის გააზრებას ტექსტის ნაკითხვამდე მის შესახებ ზეპირი ინფორმაციის მოსმენისა და წინარე ცოდნის გააქტიურების გზით. აქტივობის პირველ ეტაპზე მოსწავლეები ისმენენ მასწავლებლის ლექციის ტიპის მიმოხილვას ტექსტის შესახებ. ამის შემდეგ მოსწავლეები იწყებენ ტექსტის კითხვას და ამ პროცესში მათ საშუალება ეძლევათ, შეადარონ ერთმანეთს მოსმენილი და ნაკითხული ინფორმაცია, დააზუსტონ დეტალები და ამ გზით შეაფასონ, რამდენად კარგად შეუძლიათ მოსმენილისა და ნაკითხულის გაგება-გააზრება. კითხვის დასრულების შემდეგ მოსწავლეები საუბრობენ თავიანთ დაკვირვებებზე.

ეს მეთოდი განსაკუთრებით სასარგებლოა კითხვაში ჩამორჩენილი მოსწავლეებისათვის. რადგანაც ასეთ მოსწავლეებს არ შეუძლიათ დამოუკიდებლად ნაკითხონ და გაიგონ მთლიანი ტექსტი, მასწავლებლის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია ეხმარება მათ, ზედაპირული წარმოდგენა მაინც შეექმნათ ამ მასალის შესახებ. იმ მოსწავლეებს კი, რომლებსაც არ გააჩნიათ საკმარისი წინარე ცოდნა წასაკითხი ტექსტის გასაგებად, მოსმენით იღებენ ამ ინფორმაციას და ამ გზით უადვილდებათ კითხვის პროცესში ნაკითხული გააზრება. სწორედ ამიტომ, სასურველია, რომ მასწავლებელმა ამ აქტივობისთვის შეარჩიოს ისეთი ტექსტი, რომლის შესახებაც, მისი აზრით, მოსწავლეებს არა აქვთ საკმარისი წინარე ცოდნა და დამატებითი ინფორმაცია დაეხმარება მათ ნაკითხულის გასააზრებლად.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მოსმენა: მასწავლებელი ატარებს მიმოხილვითი ხასიათის მოკლე ლექციას წასაკითხი ტექსტის შინაარსის შესახებ. საჭიროების შემთხვევაში, სასურველია სხვადასხვა თვალსაჩინოების და/ან გრაფიკული მათრგანიზებლების გამოყენებაც;
2. კითხვა: მოსწავლეები დამოუკიდებლად კითხულობენ შეთავაზებულ ტექსტს. მასწავლებელმა წინასწარ უნდა გააფრთხილოს მოსწავლეები, რომ დააკვირდნენ, ზუსტად ისევე აღიქვამენ და გაიგებენ ტექსტს, როგორც ეს მასწავლებელმა მიაწოდა თუ არა.
3. მსჯელობა: მოსწავლეები განიხილავენ ნაკითხულ ტექსტს. მასწავლებელმა უნდა წახალისოს მოსწავლეები, რომ მათ გააკეთონ მოსმენილისა და ნაკითხულის შედარებითი ანალიზი და იმსჯელონ ამ თემაზე.

აქტივობა: სწავლა მენეჯერის დახმარებით

კითხვაში ჩამორჩენილი მოსწავლეების დახმარების ძალიან ეფექტური საშუალებაა მენეჯერებთან მუშაობის (ე.წ. პარტნიორული კითხვის) მეთოდის გამოყენება. ეს არის აქტივობა, რომლის დროსაც უფრო წარმატებული მოსწავლეები ეხმარებიან თავიანთ თანაკლასელებს კითხვაში, აძლევენ საჭირო რჩევებს, ასწავლიან კითხვის ეფექტური სტრატეგიების გამოყენებას, უზიარებენ თავიანთ გამოცდილებას და ამ გზით ხელს უწყობენ მათი შედეგების გაუმჯობესებას.

მასწავლებლის როლი ამ აქტივობაში არის ჩამორჩენილი მოსწავლეების საჭიროებების განსაზღვრა, შესაბამისი საკითხავი ამოცანების შეთავაზება ასეთი მოსწავლეებისათვის მათი სუსტი მხარეების გათვალისწინებით და შესაბამისი მენეჯერის მიჩენა. მასწავლებელი, ბუნებრივია, ყურადღებით უნდა აკვირდებოდეს წყვილებში მუშაობას და, საჭიროების შემთხვევაში, გარკვეულ ინსტრუქციებს აძლევდეს „დამხმარე“ მოსწავლეს.

აქტივობის დაგეგმვა:

მასწავლებელი გამოავლენს მოსწავლეებს, რომლებსაც პრობლემები აქვთ კითხვაში, განსაზღვრავს, რომელი უნარების გამოუმუშავებაში სჭირდებათ მათ დახმარება და ამის მიხედვით შეარჩევს მათ მენეჯერს. ისინი ინაწილებენ როლებს: ერთი ხდება „მწვრთნელი“, ხოლო მეორე - „მკითხველი“. მაგალითად, როდესაც „მკითხველი“ ხმამაღლა კითხულობს ტექსტს, „მწვრთნელი“ ყურადღებით უსმენს მას და უსწორებს შეცდომებს, აძლევს მას სათანადო რჩევებს, კითხვის დასრულების შემდეგ უსვამს კითხვებს და ეხმარება წაკითხვის გააზრებაში.

მენეჯერები რეგულარულად უნდა ენაცვლებოდნენ ერთმანეთს. იმისათვის, რომ კლასი არ დაიყოს ძლიერ და სუსტ მოსწავლეებად, მასწავლებელი უნდა შეეცადოს, რომ გარკვეული დროის შემდეგ ყველა მოსწავლეს მიეცეს საშუალება, შეასრულოს „მწვრთნელის“ როლი.

აქტივობა „სწავლა მენეჯერის დახმარებით“ დაახლოებით 25-დან 35 წუთამდე შეიძლება გაგრძელდეს, რადგან ის კითხვის ყველა ეტაპს მოიცავს. შედეგის მისაღებად მისი განხორციელება დასაშვებია კვირაში ერთხელ ან ორჯერ. მოსწავლეთა წასახალისებლად

შეიძლება დაწესდეს ჯილდოებიც „საუკეთესო მწვრთნელისათვის“ და „საუკეთესო მკითხველისათვის“.

აქტივობა: შემოკლებული აბზაცი

წარმოდგენილი აქტივობა მენწყილებთან მუშაობის, ანუ პარტ-ნიორული კითხვის მეთოდის ერთ-ერთი სახეობაა. ამ დროს წყვილში მყოფი მოსწავლეები რიგ-რიგობით კითხულობენ აბზაცებს. თითოეული აბზაციის წაკითხვის შემდეგჩერდებიან, აჯამებენ მას და ცდილობენ ერთი (ან ორი) წინადადებით გადმოსცენ მისი მთავარი სათქმელი. მენწყილები უსმენენ ერთმანეთს და, საჭიროების შემთხვევაში, კორექტივები შეაქვთ, ავსებენ ან აზუსტებენ ერთმანეთის ნათქვამს. მოსწავლემ დაახლოებით ათ სიტყვაში უნდა მოახერხოს შერჩეული მონაკვეთისა თუ აბზაციის შეჯამება. სასურველია, თუ ეს აქტივობა გამოყენებულ იქნება წერიტი უნარ-ჩვევების გასავითარებლად და მოსწავლეები სპეციალურ ცხრილში შეიტანენ შემაჯამებელ წინადადებებს.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელი ქმნის მოსწავლეთა წყვილებს ზუსტად იმ პრინციპით, როგორც ეს წინა აქტივობაშია აღწერილი. თითოეული მოსწავლე რიგ-რიგობით ასრულებს „მწვრთნელისა“ და „მკითხველის“ როლს.
2. ყველა მოსწავლე იწყებს ტექსტის ხმამაღლა კითხვას დაახლოებით ხუთი წუთის განმავლობაში. თითოეული აბზაციის წაკითხვის შემდეგ იგი ჩერდება და აჯამებს წაკითხულს. ორიენტირის მისაცემად მასწავლებელი წინასწარ, აქტივობის დაწყებამდე მიუთითებს მოსწავლეებს, რაზე უნდა გაამახვილონ ყურადღება ტექსტის მონაკვეთის შესაჯამებლად (მაგალითად: რა არის ამ აბზაციის/მონაკვეთის მთავარი სათქმელი? ვისზე ან რაზეა ეს აბზაცი/მონაკვეთი? რა არის ყველაზე მნიშვნელოვანი, რაც მას უკავშირდება ამ მონაკვეთში?)
3. „მწვრთნელი“ ყურადღებით უსმენს თანაკლასელს და უზუსტობების აღმოჩენის შემთხვევაში, უსვამს მას დამატებით კითხვებს ან სთხოვს, ხელახლა წაკითხოს მოცემული აბზაცი (ან წინადადება) და გაასწოროს თავისი შეცდომა.
4. მოსწავლეს სპეციალურ ცხრილში შეაქვს თითოეული აბზაციის

შემაჯამებელი წინადადებები. ბოლოს კი ამ შემაჯამებელი წინადადებების მიხედვით წერენ მთლიანი ტექსტის შეჯამებას.

გთავაზობთ ცხრილის ნიმუშს:

აბზაცი #	შეჯამება
1	
2	
3	
4	
5	
შეჯამება:	

აქტივობა: შესაძლო წინადადებები

„შესაძლო წინადადებები“ არის კითხვის წინა ეტაპზე ლექსიკის განვითარებაზე ორიენტირებული აქტივობა, რომელიც ხელს უწყობს მოსწავლეებში დარგობრივი სიტყვებისა და ცნებების ცოდნის გააქტიურებას.

კითხვის დაწყებამდე მასწავლებელი წინასწარ სთავაზობს მოსწავლეებს წასაკითხი ტექსტიდან ამოკრებილი სიტყვების მოკლე ჩამონათვალს, რომელთა მიხედვითაც მათ უნდა შეადგინონ წინადადებები. კითხვის დასრულების შემდეგ მოსწავლეები უბრუნდებიან ამ წინადადებებს და ამოწმებენ, რამდენ სწორად იცოდნენ მათ ამა თუ იმ სიტყვის მნიშვნელობა და რამდენად ადეკვატურად გამოიყენეს ისინი კონტექსტში.

ეს აქტივობა ძალიან სასარგებლოა იმ მხრივ, რომ იგი მოსწავლეებს უღვივებს ცნობისმოყვარეობას, გაიგონ რას ნიშნავს სინამდვილეში ესა თუ ის სპეციფიკური სიტყვა თუ ტერმინი. შესაბამისად, ისინი ინტერესით კითხულობენ ტექსტსაც.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. სანამ მოსწავლეები დაიწყებენ ტექსტის წაკითხვას, მასწავლებელი ყველასთვის დასანახ ადგილზე აკრავს შერჩეული დარგობრივი სიტყვების / ცნებების ჩამონათვალს;
2. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, რომ სცადონ ამ სიტყვების მნიშვნელობის ამოცნობა და, თუ შეძლებენ, დააწყვილონ მსგავსი ან ერთმანეთთან შინაარსობრივად დაკავშირებული სიტყვები;
3. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ინდივიდუალურად ან წყვილებში იმუშაონ და შეადგინონ წინადადებები ამ სიტყვების გამოყენებით. სასურველია, თუ მოსწავლეები დაწყვილებული სიტყვებიდან ორივეს გამოყენებას შეძლებენ წინადადებაში;
4. ამის შემდეგ მოსწავლეები იწყებენ ტექსტის კითხვას, რომლის დროსაც ერთმანეთს ადარებენ საკუთარი წინადადებებისა და ტექსტის შინაარსს;
5. თუ მოსწავლეების მიერ შედგენილი წინადადებები შეიცავს შინაარსობრივ უზუსტობებს, მასწავლებელი სთხოვს მათ, გაასწორონ თავიანთი შეცდომები და ხელახლა დაწერონ წინადადებები;
6. მოსწავლეებს შეუძლიათ გაუზიარონ ერთმანეთს საკუთარი წინადადებები ტექსტის წაკითხვამდეც და მის შემდეგაც. ტექტის წაკითხვის შემდეგ ამას შეიძლება თამაშის სახეც მიეცეს. მაგალითად, ერთი წაკითხავს საკუთარ წინადადებას, ხოლო სხვა მოსწავლემ ან მოსწავლეთა ჯგუფმა უნდა ამოიცნოს, რამდენად სწორად არის მასში გამოყენებული ესა თუ ის სიტყვა ან ცნება. აქტივობის ეს ნაწილი საშუალებას მისცემს მასწავლებელს, შეაფასოს, რამდენად კარგად გაიგეს მოსწავლეება წაკითხული ტექსტი და შესაბამისი ლექსიკა.

გთავაზობთ მოსწავლეთა სამუშაო ფურცლის ნიმუშს:

ინსტრუქცია: წაკითხეთ მასწავლებლის მიერ ჩამონერილი სიტყვები. ამოიცანით სიტყვების მნიშვნელობა და დააწყვილეთ ერთმანეთთან მნიშვნელობით დაკავშირებული სიტყვების. ჩამონერეთ სიტყვათა ეს წყვილები.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

ახლა კი შეადგინეთ წინადადებები ამ სიტყვების (ან სიტყვათა წყვილების) გამოყენებით.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

როდესაც ტექსტს წაიკითხავთ, დაუბრუნდით და გადაამოწმეთ თქვენ მიერ შეთხზული წინადადებები. შეგიძლიათ გაასწოროთ დაშვებული შეცდომები და შეცვალოთ ან ახლიდან დაწეროთ წინადადებები.

აქტივობა: ხმამალა ფიქრი

ამ აქტივობის საშუალებით მოსწავლე სწავლობს საკუთარი ფიქრის პროცესზე დაკვირვებას ტექსტის კითხვისას. ამისათვის მოსწავლეებს წინასწარ აცნობენ კითხვებს, რომლებსაც მან პასუხი უნდა გასცეს კითხვის დროს და გამოავლინოს, რამდენად კარგად იგებს, რასაც კითხულობს. დროთა განმავლობაში, როცა მოსწავლეები საკმარისად აუღებენ ალღოს ამ აქტივობას, მათ საშუალება უნდა მიეცეთ, თავად მოიფიქრონ კითხვები და სრულად მართონ საკუთარი კითხვის პროცესი.

ხმამალა ფიქრი ძალიან პრაქტიკული და საკმაოდ ადვილად შესასრულებელი აქტივობაა. თავდაპირველად მასწავლებელს შეუძლია აჩვენოს მოსწავლეებს, რას ნიშნავს „ხმამალა ფიქრი“ კითხვის პროცესში და, ამავე დროს, აუხსნას როგორ იქცევა კარგი მკითხველი: იგი ზოგჯერ თავიდან კითხულობს წინადადებას ინფორმაციის

დასაზუსტებლად, ზოგჯერ წინ გარბის, რათა ნათელი მოჰფინოს მანამდე ნაკითხულს, ასევე, აკვირდება მთლიან კონტექსტს და ასე ცდილობს იმის ნაკითხულის გაგებას და ა.შ. ხმამაღლა ფიქრის დროს მოსწავლე კითხულობს გაცილებით ნელა, რაც აძლევს მას საშუალებას გაიაზროს, კარგად ესმის თუ არა, რასაც კითხულობს.

აქტივობის მიმდინარეობა:

მასწავლებელი მოსწავლეებს წასაკითხად სთავაზობს ტექსტს და დამხმარე კითხვებს ხმამაღლა ფიქრისთვის.

იმისათვის, რომ მოსწავლეებმა კარგად გაიგონ, როგორ უნდა შეასრულონ ეს დავალება, თავდაპირველად მასწავლებელი იწყებს ტექსტის ხმამაღლა კითხვას, ხოლო მოსწავლეები მას ჩუმად კითხულობენ. დრო და დრო მასწავლებელი ჩერდება და პასუხობს წინასწარ შემუშავებულ კითხვებს.

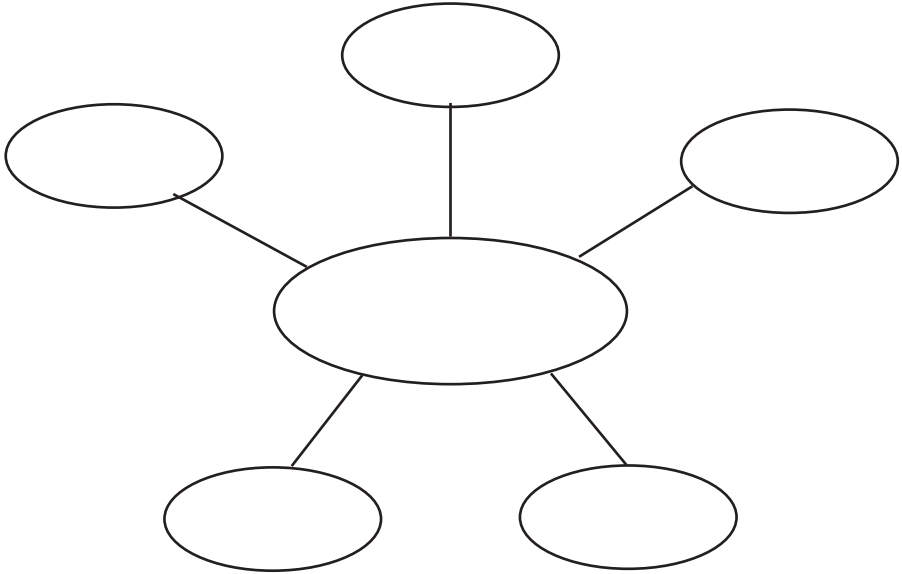
მაგალითისთვის გთავაზობთ რამდენიმე კითხვის ნიმუშს:

1. რა ვიცი ამ თემის (საკითხის) შესახებ?
2. რა შეიძლება გავიგო ტექსტიდან ამ თემის (საკითხის) შესახებ?
3. კარგად გავიგე თუ არა, რაც ამ ნუთას ნავიკითხე?
4. კარგად შემიძლია თუ არა წარმოვიდგინო გონებაში, რაც აქ წერია?
5. რა შემიძლია გავაკეთო, რომ ეს ადგილი უფრო კარგად გავიგო?
6. რომელი იყო ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილი (ადგილები) ამ ტექსტში?
7. რა გავიგე ახალი ნაკითხულიდან?
8. როგორ შემიძლია ერთმანეთთან დავაკავშირო ის, რაც ვიცოდი და ის, რაც ახლა გავიგე?

აქტივობა: იდეათა რუკა

ეს აქტივობა ეხმარება მოსწავლეს, ვიზუალურად დაინახოს და აღიქვას სიტყვებს, ფრაზებსა და საკითხავი ტექსტის მთავარ იდეას შორის არსებული მრავალმხრივი კავშირები. სწორედ ვიზუალიზაცია განაპირობებს იმას, რომ ეს მეთოდი განსაკუთრებით სასარგებლოა ჩამორჩენილი მკითხველებთან სამუშაოდ, რაც მრავალ ქვეყანაში ჩატარებული კვლევებით დასტურდება.

გთავაზობთ იდეათა რუკის ნიმუშს:

აქტივობის დაგეგმვა:

1. თუკი მასწავლებელი ამ აქტივობას კითხვის პროცესში გამოიყენებს, მაშინ იგი მთლიანი ტექსტის ან მისი ერთი მონაკვეთის წაკითხვის შემდეგ სთხოვს მოსწავლეებს, წაკითხული მონაკვეთიდან გამოკვეთონ მთავარი სათქმელი. იმისათვის, რომ მოსწავლეებმა ამის გაკეთება შეძლონ, სასურველია, რომ მასწავლებელს გარკვეული მოსამზადებელი სამუშაო ჰქონდეს ჩატარებული პირდაპირი სწავლებისა და მოდელირების გზით.
2. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს შესავსებად გამზადებული იდეათა რუკის ნიმუშს (ან დაფაზე, ან ფურცლებზე, რომლებსაც ურიგებს ყველა მოსწავლეს) და სთხოვს მათ, ცენტრალურ რგოლში ჩანერონ ტექსტის ან მისი მონაკვეთის მთავარი სათქმელი (იდეა), გარშემო განლაგებულ რგოლებში კი - ა) ტექსტიდან ამოიწერონ ფაქტები ან მოსაზრებები, რომლებიც ამყარებს მთავარ სათქმელს (იდეას) ან 2) საკუთარი მოსაზრებები, რომლებიც უკავშირდება წაკითხული ტექსტის ან მისი მონაკვეთის მთავარ სათქმელს. მუშაობის პროცესში შესაძლებელია იდეათა რუკაზე რგოლების რაოდენობის გაზ-

რდაც.

3. თუკი მასწავლებელი ამ აქტივობას კითხვის წინა ეტაპზე გამოიყენებს, მაშინ ცენტრალური იდეის გარშემო მოსწავლეები ჩაწერენ იმას, რა ცოდნასაც (ინფორმაციას) ფლობენ წარმოდგენილი საკითხის თუ თემის შესახებ. კითხვის პროცესში კი ისინი მიუბრუნდებიან რუკას და გადაახალისებენ მას ახალ-ახალი ინფორმაციით.
4. მასწავლებელს შეუძლია იდეათა რუკა გამოიყენოს, როგორც წაკითხული ტექსტის შეჯამების საშუალებაც.

აქტივობა: ორმაგი ჩანაწერები

ორმაგი ჩანაწერების ფურცელი საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს, ჩაიწერონ ყველა ის მოსაზრება და შთაბეჭდილება, რომელიც მათ კითხვის პროცესში ებადებათ. ისინი ამოინერენ ტექსტიდან ისეთ ფრაზებს და წინადადებებს, რომლებმაც ყველაზე მეტად დააინტერესა ისინი და ყველაზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა მათზე, ხოლო გასწვრივ მიუწერენ საკუთარ დამოკიდებულებებსა და მოსაზრებებს. ამ მეთოდის მიზანია, საკუთარი ფიქრების, მოსაზრებებისა და შთაბეჭდილებების თავისუფლად გამოხატვის გზით ხელი შეუწყოს მოსწავლეს, აქტიურად იაზროვნოს კითხვის პროცესში და დაკვირვებით წაკითხოს ტექსტი.

აქტივობა „ორმაგი ჩანაწერების ფურცელი“ ხელს უწყობს წაკითხულის გააზრებას, ლექსიკის გაგებასა და ტექსტის შინაარსის, მასში გადმოცემული ინფორმაციის კარგად დამახსოვრებას, აგრეთვე, წერის უნარ-ჩვევების განვითარებასაც.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელი მოსწავლეებს ავალებს შერჩეული ტექსტის წაკითხვას და აძლევს ინსტრუქციას, როგორ შეავსონ ორმაგი ჩანაწერების ფურცელი: მოსწავლეებს შინაარსობრივად დასრულებული ნებისმიერი მონაკვეთის წაკითხვის შემდეგ, მათთვის სასურველ ადგილას შეუძლიათ დროებით შეწყვიტონ კითხვა და გააკეთონ ჩანაწერები;
2. მოსწავლეები ჩანაწერების ფურცლის მარცხენა მხარეს ამოინერენ ტექსტიდან მათთვის ყველაზე მნიშვნელოვან ფრაზას ან წინადადებას, ხოლო მის გასწვრივ, მარჯვენა სვეტში გად-

მოსცემენ ამ კონკრეტული ფრაზის / წინადადების მიმართ საკუთარ დამოკიდებულებას, მოსაზრებას თუ მისით გამონვეულ შთაბეჭდილებას. მოსწავლეს შეუძლია გააკეთოს მოკლე კომენტარი, დასვას კითხვა ან თუნდაც გააანალიზოს მის მიერ შერჩეული წინადადება ან ფრაზა;

- აქტივობის დასკვნით ნაწილში, სასურველია, თუ მოსწავლეები გაუზიარებენ ერთმანეთს საკუთარ ჩანაწერებს.

გთავაზობთ ორმაგი ჩანაწერების ფურცლის ნიმუშს:

#	რა წერია ტექსტში	რას ვფიქრობ მე
1		
2		
3		
4		
5		

აქტივობა: გამოკითხვის ფურცელი

„გამოკითხვის ფურცელი“ არის აქტივობა, რომელიც საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს, დახელოვნდნენ რაიმე თემის/საკითხის გარშემო საინტერესო და შინაარსიანი კითხვების მოფიქრებასა და წერილობით ჩამოყალიბებაში. მოსწავლეები ახერხებენ საკუთარი წინარე ცოდნისა და სხვადასხვა წყაროდან მიღებულ დამატებითი ინფორმაციის ინტეგრირებას. ეს აქტივობა სამი ეტაპისაგან შედგება. ეს ეტაპებია: 1) დაგეგმვა; 2) ინტერაქცია და 3) ინტეგრირება / შეფასება.

ეს აქტივობა საგრძნობლად ავითარებს კრიტიკული აზროვნებისა და კითხვის სხვადასხვა უნარს. მისი გამოყენება შეიძლება მთელ კლასთან, მცირე ჯგუფებთან და ინდივიდუალური მუშაობისთვის. გამოკითხვის ფურცელი კარგი საშუალებაა მასწავლებლისთვის, შეაფასოს, რამდენად ამომწურავად გაიგო და გაიაზრა თითოეულმა მოსწავლემ ესა თუ ის თემა ან საკითხი.

აქტივობის დაგეგმვა:

მოსწავლეები მუშაობას იწყებენ დაგეგმვის ეტაპით, რომელსაც უძღვება მასწავლებელი. ეს ეტაპი მოიცავს შემდეგ ნაბიჯებს:

1. თემის / საკითხის შერჩევა;
2. კითხვების ჩამოყალიბება;
3. გამოკითხვის ფურცლის შედგენა;
4. მასალის შეგროვება.

მომდევნო ეტაპია ინტერაქცია, რომელიც მოიცავს შემდეგს:

1. წინარე (არსებული) ცოდნის აქტივაცია;
2. საინტერესო / მნიშვნელოვანი ფაქტების გაზიარება;
3. კითხვა ინფორმაციის მოძიების მიზნით.

აქტივობის ბოლო, ინტეგრირებისა და შეფასების ეტაპს კი კვლავ მასწავლებელი უძღვება. ეს ეტაპი მოიცავს შემდეგ ოპერაციებს:

1. შეჯამება;
2. შედარება;
3. გამოკვლევა;
4. ანგარიშის მომზადება.

გთავაზობთ გამოკითხვის ფურცლის ნიმუშს:
სახელი -----

თემა/საკითხი -----

	კითხვა 1	კითხვა 2	კითხვა 3	კითხვა 4	საინტერესო ფაქტები	ახალი კითხვები
ვიცი, რომ....						
წყარო 1						
წყარო 2						
წყარო 3						
შეჯამება						

როგორც ვხედავთ, კითხვები იწერება ცხრილის პირველ ჰორიზონტალურ სვეტში მოთავსებულ უჯრებში (კითხვა 1, კითხვა 2...), მეორე სვეტში კი, თითოეული კითხვის ქვეშ იწერება ის ინფორმაცია, რომელიც მოსწავლეებს უკვე ჰქონდათ შეჩეული თემის/საკითხის შესახებ. მათ ქვეშ კი მინიშნებულია სხვადასხვა წყაროდან მიღებული დამატებითი ინფორმაცია. სულ ბოლო რიგში კი მოსწავლეებს შეუძლია თავი მოუყარონ მთლიან სვეტში ჩამოწერილ ყველა ინფორმაციას და შეაჯამონ იგი. თუკი თითოეული სვეტის სხვადასხვა უჯრებში მოცემული ინფორმაცია ეწინააღმდეგება ერთმანეთს, ან არ ჩაითვლება საკმარისად, მოსწავლეებს საშუალება ეძლევათ, მოიფიქრონ და დასვან ახალი, დამატებითი კითხვები ამ ხარვეზების აღმოსაფხვრელად.

აქტივობა: ყველაზე მნიშვნელოვანი

ეს აქტივობა ეფუძნება თანამშრომლობით სწავლის პრინციპს, როცა მოსწავლეები აქტიურად ეხმარებიან ერთმანეთს ნაკითხულის გააზრებაში. ამიტომ, სასურველია, რომ მასწავლებელმა ჯგუფები დააკომპლექტოს ისე, რომ მასში გაერთიანდნენ როგორც წარმატებული, ისე შედარებით სუსტი მკითხველებიც. ჯგუფის თითოეულ წევრს ეკისრება მისია, რომ გახდეს წასაკითხი ტექსტის ერთი რომელიმე მონაკვეთის „ექსპერტი“ და შემდეგ „ასწავლოს“ იგი ჯგუფის დანარჩენ წევრებს.

ეს აქტივობა ხელს უწყობს კრიტიკული აზროვნებისა და სოციალური უნარ-ჩვევების განვითარებას მოსწავლეებში. მათ საშუალება ეძლევათ, ისწავლონ ჯგუფური მუშაობა, თანამშრომლობა, აილონ საკუთარ თავზე პასუხისმგებლობა, ასწავლონ და დაეხმარონ სხვას. შესაბამისად, ამ ტიპის აქტივობები საგრძნობლად ავითარებს ზეპირმეტყველების (მოსმენის), ეფექტური კომუნიკაციისა და პრობლემის გადაწყვეტის უნარ-ჩვევებს.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელი აკომპლექტებს 3-5 მოსწავლისაგან შემდგარ ჯგუფებს, რომლებშიც გაერთიანებულია კითხვაში სხვადასხვა დონეზე მყოფი მოსწავლეები;
2. მასწავლებელი მოსწავლეებს ავალებს დასამუშავებლად შერჩეული ტექსტის ნაკითხვას;
3. მასწავლებელი არჩევს საკითხებს/თემებს საკითხავი მასალიდან და ჯგუფის თითოეულ წევრს ურიგებს დასამუშავებლად;
4. პარალელურად იქმნება „ექსპერტთა ჯგუფები“, რომლებშიც ერთიანდებიან ის მოსწავლეები სხვადასხვა ჯგუფებიდან, რომლებსაც ერთი და იგივე საკითხი/თემა აქვთ დასამუშავებელი.
5. აქტივობის მიმდინარეობა წინასწარ უნდა გაინეროს და მასწავლებელმა სხვადასხვა ჯგუფში სამუშაოდ კონკრეტული დრო უნდა გამოუყოს მოსწავლეებს. აგრეთვე, სასურველია, თუ მათ წინასწარ ექნებათ გამზადებული სამუშაო ფურცლების შაბლონიც;
6. მასწავლებლის დახმარებით „ექსპერტთა ჯგუფები“ დასამუშავებელი საკითხის/თემის საფუძველზე გამოყოფენ საკვანძო საკითხებს და იმუშავებენ მათ შესახებ საჭირო ინფორმაციის

მოძიებასა და დამუშავებაზე;

7. სასურველია, რომ „ექსპერტთა ჯგუფებს“ დამატებითი ინფორმაციის მოსაძიებლად მაქსიმალურად მრავალფეროვანი რესურსების გამოყენება შეძლონ, რათა კარგად და ამომწურავად შეისწავლონ ესა თუ ის საკითხი;
8. ამის შემდეგ „ექსპერტთა ჯგუფების“ წევრები უბრუნდებიან თავიანთ ჯგუფებს და მოცემული საკითხის/თემის შესახებ მოპოვებულ ინფორმაციას აწვდიან თანაჯგუფელებს. ეს პროცედურაც წინასწარ უნდა განეროს მასწავლებელმა, რათა თითოეულ მოსწავლეს თანაბრად მიეცეს საკუთარი ნამუშევრის პრეზენტაციის საშუალება და, ამავე დროს, არ დაირღვეს ტექსტის შინაარსი;
9. სხვადასხვა „ექსპერტის“ მიერ მოწოდებული ინფორმაციის შესაგროვებლად და შესაჯამებლად სასურველია გრაფიკული მათემატიკის ნიმუშების წინასწარ მომზადებაც და დარიგება თითოეული მოსწავლისთვის;
10. მოსწავლეებმა უნდა იცოდნენ, რომ მათ ყურადღებით უნდა მოუსმინონ ერთმანეთს დაისწავლონ „ექსპერტებისგან“, რასაც მასწავლებელი აუცილებლად შეამოწმებს.

შენიშვნა: რადგან ეს აქტივობა ტექნიკური თვალსაზრისითი საკმაოდ კომპლექსურია და მთელ გაკვეთილს მოიცავს, მნიშვნელოვანია, რომ მასწავლებელმა მისი მიმდინარეობისას გამუდმებით ადევნოს თვალყური თითოეული მოსწავლის მუშაობას, მკაცრად გააკონტროლოს რეგლამენტი. საჭიროების შემთხვევაში, მასწავლებელი უნდა დაეხმაროს კიდევ ჯგუფებს მასალის კარგად და ზედმინევენით გააზრებასა და ყველა მნიშვნელოვანი საკითხის გამოკვეთაში.

სასურველია, ჯგუფის თითოეულმა „ექსპერტმა“ წევრმა შეავსოს წინასწარ გამზადებული ცხრილი (გრაფიკული მათემატიკის ნიმუში), რომელშიც თავს მოუყრის და შეაჯამებს მთელ ინფორმაციას. ეს, ერთი მხრივ, ხელს შეუწყობს ინფორმაციის დახარისხებისა და შეჯამების უნარ-ჩვევების გამომუშავებას მოსწავლეებში, მეორე მხრივ კი, საშუალებას მისცემს მასწავლებელს, შეაფასოს როგორც ჯგუფების, ისე თითოეული მოსწავლის მუშაობა.

გთავაზობთ გრაფიკული მაორგანიზებლის ნიმუშს:

თემა/საკითხი -----

ინსტრუქცია: ტექსტის წაკითხვისა და თანაჯგუფელებთან განხილვის შემდეგ ჩამონერეთ ყველა მნიშვნელოვანი ფაქტი, რომელიც შერჩეულ თემას უკავშირდება. როდესაც თქვენ გახდებით „ექსპერტი“ ამ საკითხში, თქვენ შეძლებთ გაუზიაროთ თქვენი ნამუშევარი თქვენს მეგობრებს, ხოლო ისინი გაგიზიარებენ საკუთარს.

მნიშვნელოვანი ინფორმაცია:
1.
2.
3.
შეჯამება:
დამატებითი ფაქტები:

აქტივობა: კითხვა წყვილებში

ეს არის მეთოდი, როდესაც მოსწავლეები თანამშრომლობისა და ურთიერთდახმარების გზით ცდილობენ გააუმჯობესონ როგორც საკუთარი, ისე თავიანთი თანაკლასელების მიღწევები კითხვაში. ცნობილია, რომ ამ დროს მოსწავლეები უფრო გაბედულად და მეტი მონდომებით კითხულობენ თუნდაც მათთვის რთულად გასაგებ ტექსტებს და ცდილობენ ამ სირთულეების დაძლევას. მთავარია, მასწავლებელმა წინასწარ სათანადოდ დაგეგმოს აქტივობის მიმდინარეობა და უზრუნველყოს თანამშრომლობითი გარემო მოსწავლეებს შორის.

მასწავლებელი აწყვილებს მოსწავლეებს. იმისათვის, რომ ეს აქტივობა განსაკუთრებით სასარგებლო და შედეგისმომტანი იყოს კითხვაში ჩამორჩენილი მოსწავლეებისთვის, სასურველია, რომ მასწავლებელმა ყველა ასეთ მოსწავლეს შედარებით განაფული მკითხველი შეურჩიოს მენწყილედ. საკითხავ მასალად შეიძლება გამოყენებული იქნას ნებისმიერი სახის ტექსტი (საინფორმაციო და მხატვრული ტექსტები - მოთხრობები, ლექსები, ზღაპრები და ა.შ.).

ეს აქტივობა ავითარებს არა მხოლოდ კითხვის, არამედ ზეპირმეტყველების (მოსმენისა და ლაპარაკის) უნარებსაც. ამასთანავე, ხელს უწყობს მოსწავლეებში სოციალური კომუნიკაციისა და ურთიერთანამშრომლობის უნარ-ჩვევების გამომუშავებას.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. აუცილებელია, რომ მასწავლებელმა წინასწარ გააცნოს მოსწავლეებს, რას ისახავს მიზნად წყვილებში კითხვა, შემდეგ კი მათთან ერთად განსაზღვროს, როგორ უნდა იმუშაონ ერთად. მაგალითად, მოსწავლეებს შეუძლიათ შემდეგნაირად დაგეგმონ ერთობლივი კითხვა: ა) ხმამაღლა ერთად წაიკითხონ ტექსტის რომელიმე მონაკვეთი, შემდეგ - ცალ-ცალკე და მას შემდეგ, რაც შედარებით სუსტი მოსწავლე მიიღებს მაგალითს თავისი წარმატებული თანაკლასელისაგან, ისევ ერთად წაიკითხონ იგივე მონაკვეთი; ბ) მოსწავლეებს შეუძლიათ გაინანილონ ტექსტი და რიგრიგობით წაუკითხონ ერთმანეთს სხვადასხვა მონაკვეთი. ერთობლივი კითხვის ეს ფორმაც მოდელირების პრინციპს ეფუძნება; გ) შესაძლებელია მთელი ტექსტი წაიკითხოს მხოლოდ ერთმა - წარმატებულმა მკითხველმა, ხოლო

შედარებით სუსტმა მოსწვლემ ყურადღებით მოუსმონოს მას, თან თვალი ადევნოს ტექსტს.

2. მასწავლებელმა წინასწარ უნდა მისცეს რეკომენდაციები მოსწავლეებს, როგორ მიუთითონერთმანეთს შეცდომებზე (მაგალითად, რომელი სიტყვა ნაიკითხეს არასწორად, ან გამოტოვეს, სად არ გამოიყენეს მოდალობის შესაფერისი ინტონაცია ან არ დაიცვეს პაუზა სასვენ ნიშანთან და ა.შ.) და როგორ ასწავლონ ამ შეცდომებისა თუ ხარვეზების გამოსწორება (მაგალითად, სთხოვოს მენწყვილეს, შეჩერდეს და თავიდან ნაიკითხოს რომელიმე სიტყვა ან ფრაზა, ან თვითონ უჩვენოს სწორი ნაკითხვის მაგალითი და შემდეგ ხელახლა ნაკითხოს იგივე მონაკვეთი მენწყვილეს).
3. აქტივობის დასრულების შემდეგ, სასურველია, რომ მასწავლებელმა სთხოვოს მოსწავლეებს, შეაჯამონ თავიანთი ერთობლივი კითხვა, იმსჯელონ, შეაფასონ ერთმანეთი, რა ხარვეზები აღმოუჩინეს მენწყვილეს და როგორ შეეცადნენ მათ გამოსწორებას, რა ისწავლეს თავიანთი მენწყვილისაგან და ა.შ.

აქტივობა: მთავარი, ნაკლებად მთავარი და მეორეხარისხოვანი

კითხვის უნარის გასავითარებლად უმნიშვნელოვანესია, რომ მკითხველს შეეძლოს არა მხოლოდ ტექსტში მოცემული ინფორმაციის გაგება, არამედ მისი ორგანიზება და კატეგორიზაციაც. ამ აქტივობის მიზანი სწორედ ის არის, რომ დაეხმაროს მოსწავლეს, შეძლოს ნაკითხული ტექსტიდან მიღებული ინფორმაციის დახარისხება. ვიზუალიზაცია, ანუ გრაფიკული მაორგანიზებლის გამოყენება განსაკუთრებით უწყობს ხელს ამ უნარ-ჩვევის სწრაფად და იოლად დაუფლებას.

ამ აქტივობის გამოყენებით მოსწავლეები ისწავლიან, როგორ განასხვავონ ერთმანეთისაგან მთავარი და მეორეხარისხოვანი (დამხმარე დეტალები) ტექსტის კითხვის დროს და მისი დასრულების შემდგომ.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს წასაკითხ ტექსტს, აცნობს მათ აქტივობის მიზანს და მაგალითის საფუძველზე უხსნის,

რა პრინციპით უნდა დაახარისხონ ინფორმაცია. ასეთი მაგალითია:

კატეგორია 1. ცხოველები:

- კატეგორია 2. ძაღლები:
 - კატეგორია 3. კავკასიური ნაგაზი
 - კატეგორია 3. ლაბრადორი

- კატეგორია 2. კატები:

- კატეგორია 3. სიამის კატა
- კატეგორია 3. სპარსული კატა

2. როდესაც მასწავლებელი დარწმუნდება, რომ მოსწავლეებმა კარგად გაიგეს ინფორმაციის კატეგორიზაციის პრინციპი, მას შეუძლია დაავალოს მოსწავლეებს, ამოკრიბონ ტექტიდან 1-ლი კატეგორიის ინფორმაცია.

3. ამის შემდეგ ისინი იწყებენ ქვეკატეგორიებზე (2, 3, 4 და ა.შ.) მუშაობას. პირველ ეტაპზე, სასურველია, რომ მუშაობა წარმართოს მთელ კლასთან ერთად და თითოეული კატეგორიისთვის შერჩეული ინფორმაცია (დეტალი) ერთობლივად იქნას განხილული.

4. ამის შემდეგ მოსწავლეები ავსებენ წინასწარ გამზადებულ გრაფიკულ მაორგანიზებელს.

გთავაზობთ გრაფიკული მაორგანიზებლის ნიმუშს:

ინსტრუქცია: შეავსეთ ცხრილი. დაიწყეთ მთავარი, პირველხარისხოვანი ინფორმაციით და მიუწერეთ გასწვრივ I კატეგორიას, ხოლო ინფორმაცია, რომელიც ავსებს (აზუსტებს) მას, - მიუწერეთ II კატეგორიას, მისი დამხმარე დეტალი კი - III კატეგორიას და ა.შ.

I კატეგორია: მთავარი საკითხი (თემა)

II კატეგორია: ინფორმაცია (დეტალი), რომელიც ავსებს I კატეგორიას

III კატეგორია: ინფორმაცია (დეტალი), რომელიც ავსებს II კატეგორიას

IV კატეგორია: ინფორმაცია (დეტალი), რომელიც ავსებს III კატეგორიას

I კატეგორია

II კატეგორია

აქტივობა: კითხვის გზამკვლევი

კითხვის გზამკვლევი ეხმარება მოსწავლეებს მათთვის შედარებით რთული, უპირატესად, დარგობრივი ტექსტების წაკითხვაში, რომელთა დამოუკიდებლად გაგებაც შეიძლება გაუჭირდეთ. კითხვის პროცესში მოსწავლეები ხელმძღვანელობენ მასწავლებლის მიერ წინასწარ შედგენილი გზამკვლევით, რომელიც ერთგვარი ორიენტირის როლს ასრულებს და დახმარებას უწევს მათ ძირითადი საკითხების გამოკვეთასა და გაგებაში, ასევე ინფორმაციის ორგანიზებაში.

ეს აქტივობა შეიძლება გამოყენებულ იქნას როგორც მთელ კლასთან, ისე მცირე ჯგუფებთან და ცალკეულ მოსწავლეებთან მუშაობისას.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელი შერჩეული საკითხავი მასალის მიხედვით ადგენს კითხვის გზამკვლევს, რომელშიც გამოკვეთს ტექსტის ყველაზე მნიშვნელოვან, ყურადსაღებ ფაქტებსა და ნაკლებად მნიშვნელოვან დეტალებს. შესაძლებელია კითხვის სხვადასხვა დონეზე მყოფი მოსწავლეებისთვის მასწავლებელმა შეიმუშაოს გზამკვლევის სხვადასხვა ვერსია.
2. მასწავლებელი ურიგებს მოსწავლეებზე კითხვის გზამკვლევებს და სთხოვს მათ, კითხვის პროცესში შეავსონ იგი. სასურველია, რომ აქტივობის საწყის ეტაპზე მასწავლებელი

გაუძღვეს მოსწავლეთა კითხვის პროცესს და დაეხმაროს მათ გზამკვლევებთან მუშაობაში.

გთავაზობთ კითხვის გზამკვლევის ნიმუშს, რომელიც ისტორიულ თემაზე შექმნილ ტექსტს უკავშირდება:

- რა არის ტექსტის მთავარი თემა / რას ეხება ტექსტი? ..

.....

- რა არის ავტორის მიზანი?

- ავტორი საუბრობს განსხვავებაზე (ან მსგავსებაზე)

..... და შორის.

- რომელ წლებში მოხდა ყველაზე მნიშვნელოვანი ისტორიული მოვლენები?

- ყველაზე მნიშვნელოვანი საქმე, რომელიც

..... გააკეთა, იყო

- ავტორის დამოკიდებულება მიმართ არის

- ჩემი დამოკიდებულება მიმართ არის

.....

- ამ ტექსტიდან ვისწავლე/გავიგე, რომ

.....

- ამ ტექსტში აღწერილ მოვლენას შევადარებდი

.....

აქტივობა: ორმხრივი სწავლება

ორმხრივი სწავლება გულისხმობს იმას, რომ მოსწავლეს ეძლევა შესაძლებლობა მასწავლებლის როლი შეასრულოს და თავად გაუძღვეს დისკუსიას წაკითხული გარშემო. ეს მეთოდი ეფუძნება კითხვის შემდეგ ოთხ სტარტეგიას: ვარაუდების გამოთქმა, კითხვების გენერირება, ინფორმაციის დაზუსტება და შეჯამება. ეს აქტივობა დიდად უწყობს ხელს წაკითხულის გაგება-გააზრებას, რადგან მოსწავლეები კითხვის პროცესში მრავალმხრივად ამუშავებენ ტექსტს: ახარისხებენ ინფორმაციას, ამოიცნობენ მთავარ თემას/სათქმელს, ამუშავებენ ლექსიკას, მსჯელობენ და აჯამებენ წაკითხულს.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელი შეარჩევს საკითხავ მასალას და ყოფს მას მცირე მონაკვეთებად;
2. ამის შემდეგ მასწავლებელი ყოფს კლასს ჯგუფებად, რომლებშიც გაერთიანებული არიან სხვადასხვა დონის მკითხველები. ერთ-ერთი მოსწავლე ინიშნება „მასწავლებლად“. იგი პასუხისმგებელია, რომ მისმა ჯგუფმა იმუშაოს ზემოთ ჩამოთვლილ ოთხივე სტრატეგიაზე.
3. „მასწავლებელი“ უკითხავს თავის ჯგუფს ტექსტის ნაწილს და უძღვება ორმხრივი სწავლების აქტივობას.

გთავაზობთ ორმხრივი სწავლების მოდელს:

1. ვარაუდების გამოთქმა.

ა) ჰკითხეთ მოსწავლეებს, მათი აზრით, რას შეიძლება ეხებოდეს წასაკითხი ტექსტი. სთხოვეთ მათ, დაფიქრდნენ, როგორ შეიძლება განვითარდეს მოვლენები. ეცადეთ, დასვათ ბევრი კითხვა, რათა დააზუსტოთ ყველა დეტალი მათი წარმოდგენების შესახებ.

2. კითხვების გენერირება.

ა) შეახსენეთ თქვენს ჯგუფს, რომ მოსმენისა და კითხვის პროცესში მათ უნდა მოიფიქრონ და ჩამოაყალიბონ კითხვები ტექსტის წაკითხული მონაკვეთის შესახებ. სთხოვეთ მათ, დასვან სამი ტიპის შეკითხვები. ესენია:

I. გაგებაზე ორიენტირებული (რომლის პასუხიც პირდაპირ არის ტექსტში მოცემული);

II. გააზრებაზე ორიენტირებული (რომელზე პასუხის გაცემა მოითხოვს იმპლიციტური, ანუ ქვეტექსტური ინფორმაციის გაგებას, ასევე დასკვნების გამოატანას);

III. ანალიზსა და კრიტიკულ აზროვნებაზე ორიენტირებული კითხვები (რომლებიც მოითხოვს საკუთარი აზრის, დამოკიდებულების გადმოცემას, ტექსტის შეფასებას).

3. დაზუსტება.

ა) შეახსენეთ თქვენს ჯგუფს, რომ მოსმენისა და კითხვის პროცესში დაუსვან კითხვები საკუთარ თავს, თუ რომელი სიტყვის მნიშვნელობა ან ფრაზა ვერ გაიგეს, ან გაუჩნდათ ეჭვი, რომ არასწორად

გაიგეს. ეს კითხვები და მოსაზრებები დაახლოებით ასეთი შინაარსის შეიძლება იყოს:

- I. რას შეიძლება ნიშნავდეს ეს სიტყვა / ფრაზა?
- II. რაზე საუბრობდა ავტორი წინა წინადადებაში? მომდევნო წინადადებაში?
- III. ჩემი აზრით, ეს სიტყვა უნდა ნიშნავდეს / ეს ფრაზა უნდა გულისხმობდეს.....
- IV. ჩემი აზრით, ავტორს აქ სურს გვითხრას.....

4. შეჯამება.

ა) სთხოვეთ მოსწავლეებს, რომ კითხვის პროცესში შეაჯამონ ტექსტის თითოეული ნაწილი. კითხვის დასრულებისას სთხოვეთ თქვენს ჯგუფს, რომ ჯერ ზეპირად შეაჯამონ მთლიანი ტექსტი, თქვენ კი თავი მოუყარეთ მათ ნააზრევს, ჩაინერეთ და წაუკითხეთ მათ საბოლოო ვერსია. ტექსტის ნაწილებისა და მთლიანი ტექსტის შესაჯამებლად მათ შეუძლიათ გამოიყენონ „შემოკლებული აბზაცის“ მეთოდი (იხ. გვ.....)

აქტივობა: შერჩევითი მონიშვნა

ეს აქტივობა ეხმარება მოსწავლეს წაკითხულის ორგანიზებაში. ისინი ახარისხებენ ინფორმაციას და გამოკვეთენ ყველაზე მნიშვნელოვან ფაქტებსა და მოვლენებს. მოსწავლეებს ევალებათ, მონიშნონ (მარკერით ან ხაზი გაუსვან) მხოლოდ და მხოლოდ საკვანძო სიტყვები და ფრაზები, რომლებიც აუცილებელია ტექსტის გასაგებად. ეს აქტივობა საკმაოდ მოქნილია იმ თვალსაზრისით, რომ მისი გამოყენება შესაძლებელია განსხვავებული სახისა და სირთულის ტექსტების დასამუშავებლად, აგრეთვე, სხვადასხვა სასწავლო მიზნის მისაღწევად (მაგალითად, ლექსიკაზე სამუშაოდ ან ტექსტში ძირითადი და მეორეხარისხოვანი ფაქტებისა თუ იდეების დასახარისხებლად).

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს საკითხავ მასალას და უხსნის აქტივობის მიმდინარეობას;
2. მოსწავლეები კითხულობენ ტექსტს თავიდან ბოლომდე;

3. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, თავიდან წაიკითხონ ტექსტი და მონიშნონ მხოლოდ ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილები (სადაც ძირითადი იდეაა გადმოცემული) და საკვანძო სიტყვები ან ფრაზები (და არა მთლიანი წინადადებები);
4. ამის შემდეგ მოსწავლეები სხვა ფერის მარკერით ან ფანქრით მონიშნავენ ისეთ ადგილებს (ან სიტყვებსა და ფრაზებს), რომლებიც ძირითადი იდეის გაგებაში ეხმარება მკითხველს;
5. სასურველია, თუ აქტივობა განაწილდება ჯგუფებში. მუშაობის დასრულების შემდეგ კი ჯგუფები გაუზიარებენ ერთმანეთს საკუთარ მოსაზრებებს, გაიმართება დისკუსია, რის შემდეგაც მათ მიეცემათ საშუალება, შეიტანონ შესწორებები საკუთარ ნამუშევრებში;
6. აქტივობის დასასრულს მოსწავლეები ზეპირად შეაჯამებენ, რა არის მთავარი ტექსტში და რა ეხმარება მკითხველს მის გაგებაში. შეჯამებას შეიძლება წერილობითი სახეც მიეცეს.

აქტივობა: სემანტიკური კავშირები

ეს აქტივობა წაკითხულის გაგებასა და გააზრებას უწყობს ხელს. მოსწავლეები ერთმანეთთან აზრობრივად აკავშირებენ სიტყვებსა და ტექსტში მოცემულ შესაბამის ინფორმაციას. მისი საშუალებით მოსწავლეები იგებენ სიტყვების მნიშვნელობას და აჯგუფებენ მათ ლოგიკური ნიშნის მიხედვით. ამ აქტივობისთვის გამოიყენება მატრიცა, რომელსაც მოსწავლეები ჯერ ავსებენ, ხოლო შემდეგ - აანალიზებენ. ამგვარი ვიზუალიზაცია ეხმარება მათ, მკაფიოდ დაინახონ კავშირები ტექსტის სხვადასხვა ნაწილში გადმოცემულ ინფორმაციას შორის, ამავე დროს, უკეთ გაიაზრონ და დაიმახსოვრონ ეს ინფორმაცია.

მასწავლებელმა ეს აქტივობა შეიძლება გამოიყენოს როგორც მთელ კლასთან, ისე მცირე ჯგუფებთან და ცალკეულ მოსწავლეებთან სამუშაოდ. მატრიცის წყალობით მას შეუძლია სრულყოფილი ინფორმაცია მიიღოს, თუ რამდენად კარგად გაიგეს და გაიაზრეს მოსწავლეებმა წაკითხული ტექსტი, შეაფასოს ისინი და ამის მიხედვით დაგეგმოს სასწავლო პროცესი.

გთავაზობთ სემანტიკური მატრიცის ნიმუშებს:
 ნიმუში 1:

	ფარნავაზ მეფე	თამარ მეფე	დავით აღ- მაშენებელი	დემეტრე თავდადე- ბული
ერთიანი საქართველოს მეფე	+	+	+	+
გაატარა რეფორმები	+	+	+	-
გააერთიანა საქართველო	+	-	+	-
შეიპყრეს და მოკლეს მტრებმა	-	-	-	+
მეფობდა 30 წელზე მეტ ხანს	+	-	+	-

ნიმუში 2:

	მეფე	პრეზი- დენტი	იმპერა- ტორი	მინისტრი
მოღვაწეობს მონარ- ქიულ სახელმწი- ფოებში	+	-/+	+	-
მოღვაწეობს დე- მოკრატიულ სახ- ელმწიფოებში	-/+	+	-	+
ირჩევს ქვეყნის მო- სახლეობა	-	+	-	-
შესაძლებელია მისი ხელახლა არჩევა	-	+	-	-
აქვს სრული ძალაუ- ფლება	+	-	+	-
განაგებს იმპერიას	-/+	-	+	-
ნიშნავს ქვეყნის მთავრობა	-	-	-	+

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელის შეარჩევს ტექსტს და წინასწარ ამზადებს სემანტიკურ მატრიცას. იგი ამოკრებს ტექსტიდან საკვანძო

სიტყვებს და ძირითად საკითხებს, რომლებიც აზრობრივად ერთმანეთთან არის დაკავშირებული. მომავალში, როდესაც მოსწავლეები ისწავლიან ასეთ მატრიცაზე მუშაობას, ისინი თვითონ შეძლებენ ამის გაკეთებას.

2. მოსწავლეები ყურადღებით კითხულობენ ტექსტს;
3. კითხვის დასრულების შემდეგ ისინი წერენ +, - ან +/- ნიშნებს იმის მიხედვით, რამდენად შეესაბამება სიტყვები ცხრილის მარცხენა სვეტში მოცემულ ინფორმაციას;
4. მუშაობის დასრულების შემდეგ, სასურველია, მოსწავლეებმა გაუზიარონ ერთმანეთს საკუთარი ნამუშევრები, განიხილონ განსხვავებული პასუხები, გაასწორონ შეცდომები და შემდეგ შეაჯამონ, რა ისწავლეს წაკითხული ტექსტიდან.

აქტივობა: ამბის რუკა

მასწავლებლები ამ აქტივობას იყენებენ იმისათვის, რომ მოსწავლეებს გაუადვილონ როგორც მხატვრული, ისე არამხატვრული ნარატიული ტექსტების სტრუქტურის აღქმა და, შესაბამისად, დაეხმარონ მის უკეთ გააზრებაში. ამ აქტივობაში ჩართულია გრაფიკული მაორგანიზებელი, რისი საშუალებითაც მოსწავლე იოლად ახერხებს ტექსტის ყველა ძირითადი (მნიშვნელოვანი) დეტალის ორგანიზებას. ამ დროს მოსწავლეები ყურადღებას ამახვილებენ ტექსტის მთავარ თემაზე, პერსონაჟებზე, მოქმედების ადგილსა და მოვლენათა თანამიმდევრობაზე და ამ ყველაფერს თავს უყრიან გონებაში.

მასწავლებელმა ეს აქტივობა შეიძლება გამოიყენოს როგორც მთელ კლასთან, ისე მცირე ჯგუფებთან და ცალკეულ მოსწავლეებთან სამუშაოდ. იგი თანაბრად სასარგებლოა ყველა მოსწავლისათვის, განსაკუთრებით კი მათთვის, ვისაც უჭირს ტექსტის მთლიანობაში აღქმა. ვიზუალიზაცია, ანუ გრაფიკული მაორგანიზებლების გამოყენება სწორედ საუკეთესო საშუალებაა ასეთი მოსწავლეების დასახმარებლად.

აქტივობის დაგეგმვა:

- მასწავლებელი შეარჩევს საკითხავ მასალას და მასზე დაფუძნებით ჩამოწერს ძირითად დეტალებს, რომლებზეც, მისი აზრით, მოსწავლეებმა აუცილებლად უნდა გაამახვილონ ყურადღება. გთავაზობთ იმ ძირითადი დეტალების სანიმუშო ჩამონათვალს,

რომლებიც გამოიყენება ამბის რუკის შესავსებად:

პერსონაჟები	<ul style="list-style-type: none"> • ჩამოთვალეთ მოქმედი გმირები • დაასახელეთ მთავარი გმირი / გმირები • დაასახელეთ მეორეხარისხოვანი პერსონაჟები
მოქმედების ადგილი და დრო	<ul style="list-style-type: none"> • დაწერეთ, როდის მოხდა ეს ამბავი • ჩამოწერეთ ის ადგილები, სადაც ხდება მოქმედება
შინაარსი (სიუჟეტი)	<ul style="list-style-type: none"> • პრობლემა: დაასახელეთ მიზეზი, რატომ მოხდა ეს ამბავი (რამ გამოიწვია აღწერილი მოვლენები), ანუ რა პრობლემაა დასმული ტექსტში. • მოვლენები: დაწერეთ მოვლენათა განვითარების ძირითადი ეტაპები • შედეგი: დაწერეთ, როგორ გადაწყდა ტექსტში დასმული პრობლემა / იქნა თუ არა მიღწეული მიზანი
თემა	<ul style="list-style-type: none"> • დაწერეთ, რა არის ამ ტექსტის მთავარი თემა / რა არის ამ ტექსტში ყველაზე მნიშვნელოვანი / რა არის ავტორის მთავარი სათქმელი / რა არის ნაწარმოების მორალი

მოსწავლეებს შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ ტექსტის ძირითადი დეტალების იდენტიფიცირებაში, შეავსონ ჩამონათვალი დამატებითი დეტალებით ან სულაც შეიტანონ ცხრილში ახალი კატეგორიები.

1. მოსწავლეები კითხულობენ მთლიან ტექსტს და მხოლოდ ამის შემდეგ იწყებენ მასწავლებლის მიერ გამზადებული ამბის რუკის შევსებას;
2. მუშაობის დასრულების შემდეგ, სასურველია, ნამუშევრების კლასში განხილვა და დისკუსიის მოწყობა.
3. გთავაზობთ ამბის რუკის ნიმუშს:

სათაური _____

მოქმედების ადგილი და დრო

სად?

როდის?

მთავარი გმირები

სხვა პერსონაჟები

პრობლემა

მოვლენა 1

მოვლენა 2

მოვლენა 3

პრობლემა

აქტივობა: SQ3R (გადახედვა - კითხვების დასმა - წაკითხვა - გამეორება - განხილვა)

ხშირად მოზარდები ისე ამთავრებენ ტექსტის წაკითხვას, რომ წარმოდგენაც შეიძლება არ ჰქონდეთ, რა წერია მასში. ასეთი მოსწავლეებისთვის განსაკუთრებით სასარგებლოა ამ აქტივობის გამოიყენება, რადგან იგი უზიძგებს მათ აქტიური ფიქრისკენ კითხვის პროცესში და ეხმარება წაკითხულის გააზრებაში. აქტივობა „SQ3R“ მოიცავს შემდეგ ხუთ ეტაპს:

- **გადახედვა:** კითხვის დაწყებამდე მოსწავლე თვალს გადაავლებს ტექსტს და მის შესახებ იღებს გარკვეულ ინფორმაციას, მაგალითად, გამუქებული (გამოკვეთილად დაბეჭდილი) საკვანძო სიტყვების ან ფრაზების, ქვესათაურების, ილუსტრაციების, თანდართული ცხრილების და ა.შ. მეშვეობით.
- **კითხვების დასმა:** გადახედვის საფუძველზე მოსწავლეს უჩნდება კითხვები წასაკითხი ტექსტის შესახებ. მოსწავლემ უნდა ჩამოაყალიბოს და ჩაინეროს ეს კითხვები.
- **წაკითხვა:** როდესაც მოსწავლე იწყებს ტექსტის კითხვას, ის უნდა ეცადოს, იპოვოს პასუხები მის მიერ წინასწარ დასმულ კითხვებზე. პასუხების ძიება დაეხმარება მას, მეტი ყურადღებით წაკითხოს ტექსტი.
- **გამეორება:** კითხვის პროცესში მოსწავლეები იმეორებენ მათ მიერ დასმულ კითხვებს და ხმამაღლა სცემენ მათ პასუხებს. ისინი ჩაინერენ ამ პასუხებს, რათა შემდგომში შეავსონ და დააზუსტონ ისინი.
- **განხილვა:** კითხვის დასრულების შემდეგ მოსწავლეები განიხილვენ წაკითხულ ტექსტს, კვლავ უბრუნდებიან მათ მიერ დასმულ კითხვებს და ცდილობენ დააზუსტონ და შეავსონ პასუხები.

ეს აქტივობა განსაკუთრებით მოსახერხებელია მცირე ჯგუფებთან და ცალკეულ მოსწავლეებთან სამუშაოდ. იგი მასწავლებელმა შეიძლება გამოიყენოს როგორც საკლასო, ისე საშინაო დავალებად.

აქტივობა: ტექსტის სტრუქტურა

ნებისმიერი ტექსტის კითხვისას მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლემ გაიაზროს მისი სტრუქტურა, ანუ გააცნობიეროს, როგორ არის ორგანიზებული ინფორმაცია, რომელსაც ის გვანვდის. ეს ერთ-ერთი

გადამწყვეტი ფაქტორია წაკითხულის სრულფასოვნად გააზრებისთვის.

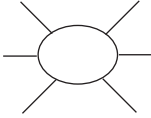
აქტივობის მიმდინარეობა:

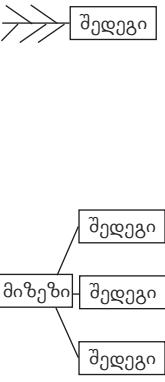
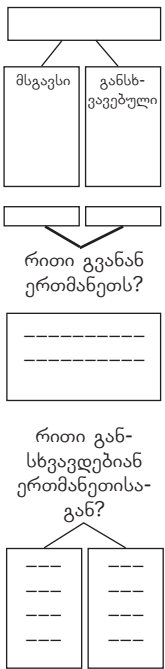
1. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს საკითხავ მასალას, ხოლო კითხვის დაწყებამდე უხსნის მათ, რომ ყოველ ტექსტში ინფორმაცია გარკვეული სახით არის ორგანიზებული, რასაც ტექსტის სტრუქტურას უწოდებენ;
2. მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს ტექსტის სტრუქტურის ყველაზე გავრცელებულ ტიპებს. ასეთებია, მაგალითად:
 - აღწერა
 - მოვლენათა თანამიმდევრობა
 - მიზეზი და შედეგი
 - შედარება-შეპირისპირება
 - პრობლემა და მისი გადაწყვეტა

ტექსტის სტრუქტურის სწავლებისთვის, სასურველია, რომ მასწავლებელმა შემდეგი მიდგომები გამოიყენოს:

1. მასწავლებელმა უნდა გააცნოს მოსწავლეებს ტექსტის ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი სტრუქტურის ნიმუში;
2. მასწავლებელმა უნდა მისცეს მოსწავლეებს საშუალება, დააკვირდნენ სპეციფიკურ სიტყვებსა და ფრაზებს, რომლებიც დამახასიათებელია სხვადასხვა სტრუქტურის ტექსტებისათვის;
3. მასწავლებელმა მოდელირების მიზნით უნდა აჩვენოს მოსწავლეებს მაგალითი, როგორ იქმნება ამა თუ იმ სტრუქტურის ტექსტი;
4. სასურველია, თუ მოსწავლეები შეთავაზებული მოდელების მიხედვით, თავად შეეცდებიან სხვადასხვა სტრუქტურის მქონე ტექსტების შექმნას.

გთავაზობთ ცხრილს, რომელშიც წარმოდგენილია ტექსტის სტრუქტურის ყველაზე გავრცელებულ ტიპების აღწერილობა, მათ ძირითადი მახასიათებლები და შესაბამისი გრაფიკული მარგანიზების ნიმუშები:

სტუქტურის ტიპი	ძირითადი მახასიათებლები	სპეციფიკური ლექსიკა (სიტყვები და ფრაზები)	გრაფიკული მარგანიზებული	სანიმუშო კითხვები
აღწერა	ავტორი აღწერს საგანს ან მოვლენას, ჩამოთვლის მის დამახასიათებელ ნიშნებს, მოჰყავს მაგალითები	<ul style="list-style-type: none"> - ის არის... - მას ახასიათებს... - ის გამოიყურება... - მაგალითად, / როგორცაა, მაგალითად... - კერძოდ... 		<ul style="list-style-type: none"> - ვის (აღამიანს) ან რას (ცხოველს, ადგილს, საგანს, მოვლენას ან იდეას) აღწერს ავტორი? - როგორ გამოიყურება იგი? - რა თვისებები ახასიათებს მას? - როგორია ის? ა.შ.
მოვლენათა თანამიმდევრობა	ავტორი გარკვეული მიმდევრობით (მაგ., ქრონოლოგიური თანამიმდევრობით ან ნუმერაციის მიხედვით) ჩამოთვლის მოვლენებს და საგნებს.	<ul style="list-style-type: none"> - ჯერ / პირველად თავდაპირველად... - ამის შემდეგ... - დასასრულს... - საბოლოოდ... 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ----- 2. ----- 3. ----- 4. ----- <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0; width: fit-content;">რა მოხდა პირველად?</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0; width: fit-content;">შემდეგი მოვლენა</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0; width: fit-content;">შემდეგი მოვლენა</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0; width: fit-content;">შემდეგი მოვლენა</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0; width: fit-content;">რა მოხდა ბოლოს?</div>	<ul style="list-style-type: none"> - რა მოხდა პირველად / ჯერ? - როგორ დაიწყო ეს ამბავი? რა მოხდა შემდეგ? - რის მერე რა მოხდა? - რა მნიშვნელოვანი ამბები / მოვლენები აღწერილი? - რის მერე რა მოდის? - რა მოხდა ბოლოს?

<p>მიზეზი და შედეგი</p>	<p>ავტორი ხსნის მიზეზშედეგობრივ კავშირებს მოვლენებს შორის; აღწერს/გადმოგვცემს ფაქტს/მოვლენას, რომელსაც შედეგად მოჰყვება სხვა ფაქტი/მოვლენა.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ეს იმიტომ მოხდა, რომ... - ამის მიზეზია... - ეს გამოწვეულია... - იგი იწვევს.... - რის ზეგავლენით - შედეგად... - აქედან გამომდინარე... - თუ.... მაშინ... - რადგან / იმიტომ, რომ.... 	<p>მიზეზები</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - რა იყო ამის მიზეზი? - რატომ მოხდა ეს? - რა უძღოდა ამას წინ? - რამ გამოიწვია ეს? - რა მოჰყვა შედეგად / რა შედეგი მოჰყვა ამას? - რა მნიშვნელობა ჰქონდა ამ მოვლენას?
<p>შედარება-შეპირისპირება</p>	<p>ავტორი აღწერს მსგავსებასა და განსხვავებას ორ მოვლენას, საგანს, პიროვნებას, შეხედულებას, იდეას და ა.შ. შორის</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ისინი ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან იმით, რომ... - ისინი ერთმანეთს ჰგვანან... - მათ საერთო აქვთ... - ამის საპირისპიროდ... - ამის მსგავსად... - ერთი მხრივ..., მეორე მხრივ... - იგივეა, რაც / ანუ - ისევე, როგორც... 		<ul style="list-style-type: none"> - რას და რას ადარებს ავტორი ერთმანეთს? - რატომ ადარებს ავტორი მათ ერთმანეთს? რა აქვთ მათ საერთო? - რა ნიშნით ამსგავსებს ავტორი მათ ერთმანეთს? / რა ნიშნით განსხვავებს? - რა საერთო ნიშან-თვისებები აქვთ მათ? - რა განსხვავებული ნიშან-თვისებები აქვთ მათ? რითი განსხვავდება ეს ნიშან-თვისებები ერთმანეთისაგან?

ვის. ეს დეტალები მოსწავლეებს შეუძლიათ დაალაგონ იერარქიულად, მნიშვნელოვნების მიხედვით;

5. დაბოლოს, მოსწავლეები განსაზღვრავენ ტექსტის მთავარ სათქმელს და ჩანერენ შესაბამის ჩარჩოში. ამ ჩანაწერს შეიძლება მიეცეს რეზიუმეს ან დასკვნის სახე;
6. გრაფიკული მათარგანიზებლის შევსების შემდეგ, სასურველია, მოსწავლეებს მიეცეთ საშუალება, გამართონ დისკუსიები ნაკითხულის გარშემო, შეაფასონ მასში გადმოცემული მოსაზრებები და დამოკიდებულებები.

გთავაზობთ გრაფიკული მათარგანიზებლის ნიმუშს:

მნიშვნელოვანი დეტალი მნიშვნელოვანი დეტალი მნიშვნელოვანი დეტალი

მთავარი თემა

ტექსტი ეხება

მნიშვნელოვანი მოსაზრება

მნიშვნელოვანი მოსაზრება

მნიშვნელოვანი მოსაზრება

მნიშვნელოვანი დეტალი

მნიშვნელოვანი დეტალი

მნიშვნელოვანი დეტალი

მთავარი სათქმელი

აქტივობა: კითხვები ავტორს

ეს აქტივობა ეხმარება მოსწავლეებს, გაიაზრონ მთლიანი ტექსტი და კრიტიკულად შეაფასონ ავტორის დამოკიდებულებები, მისი ენობრივი არჩევანი და სათქმელის გადმოცემის სტილი, რაც საშუალებას აძლევს მათ, გაცილებით ღრმად და საფუძვლიანად გააანალიზონ და შეაფასონ ნაკითხული. ამ აქტივობისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია საკლასო დისკუსიების გამართვა თითოეულ კითხვა-ასთან დაკავშირებით.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელმა ამ აქტივობისთვის უნდა შეარჩიოს ისეთი ტექსტი, რომელიც კარგად მასალად გამოდგება დისკუსიებისა და საუბრების გასამართავად;
2. მასწავლებელი მონიშნავს მონაკვეთებს, სადაც მოსწავლეებმა ცოტა ხნით უნდა შეწყვიტონ კითხვა, რათა დასვან კრიტიკული კითხვები და ამ გზით უფრო ღრმად გაიაზრონ ნაკითხული;
3. მასწავლებელი თითოეული მონაკვეთისთვის წინასწარ ქმნის კითხვების ჩამონათვალს. მაგალითად, იგი ჩამოწერს ამგვარ კითხვებს:
 - რისი თქმა სურს ავტორს ამ მონაკვეთში?
 - თქვენი აზრით, რატომ გამოიყენა ავტორმა მაინც და მაინც ეს სიტყვა / ფრაზა ამ ადგილას?
 - გეუბნებათ რამეს ეს ადგილი?
 - თქვენ როგორ გადმოსცემდით იმავეს, რასაც ავტორი გვეუბნება? ა.შ.

აქტივობა: კითხვა და პასუხი

ეს აქტივობა გამოიყენება კითხვის შემდგომ ეტაპზე და ეხმარება მოსწავლეებს, განსაზღვრონ, რა ტიპის კითხვებზე უნევთ მათ პასუხების გაცემა და სად უნდა ეძებონ ეს პასუხები. ძირითადად, გამოიყენება ოთხი ტიპის კითხვები. ესენია:

- კითხვები, რომლებზე პასუხებიც პირდაპირ არის ტექსტში მოცემული. ხშირად ასეთ კითხვაში გამოყენებული სიტყვები და ფრაზები ემთხვევა ტექსტისას;
- კითხვები, რომლებიც მოითხოვს ტექსტის სხვადასხვა ნაწილში ინფორმაციის მოძიებას და თავმოყრას. ასეთ კითხვებზე პასუხის გაცემას მეტი დაფიქრება და მთლიანი ტექსტიდან

აზრის გამოტანის უნარი სჭირდება;

- კითხვები, რომლებიც ტექსტიდან გამომდინარეობს, მაგრამ მოსწავლისაგან საკუთარი გამოცდილების მოხმობას მოითხოვს. მართალია, ასეთ კითხვებზე პასუხები პირდაპირ არ არის ტექსტში მოცემული, მაგრამ მოსწავლეს მაინც სჭირდება მისი ყურადღებით წაკითხვა კითხვებზე პასუხის გასაცემად;
- კითხვები, რომლებზე პასუხის გასაცემად არ არის აუცილებელი ტექსტიდან რაიმეს გახსენება ან მასში ჩახედვა, მაგრამ მოსწავლეს სჭირდება ის ცოდნა (ინფორმაცია), რომელიც ამ ტექსტიდან მიიღო.

მასშემდეგ, რაც მოსწავლეები გაეცნობიან კითხვების ტიპებს, ისინი მეტად შემოქმედებითად მიუდგებიან კითხვის პროცესს, უფრო ჩაუღრმავდებიან ტექსტს და მოემზადებიან შედარებით მაღალ სააზროვნო უნარებზე ორიენტირებულ კითხვებზე პასუხის გასაცემად.

აქტივობა: შევაჯამოთ წაკითხული

ეს აქტივობა ასწავლის მოსწავლეებს, როგორ შეიძლება ვრცელი ტექსტის შემოკლება მისგან მხოლოდ ყველაზე მნიშვნელოვანის ამოკრების გზით. ამასთანავე, ამგვარი აქტივობების საშუალებით მოსწავლეები სწავლობენ წაკითხულიდან ყველაზე არსებითი საკითხებისა და მათთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი დეტალების ამოცნობას. ეს ტექნიკა ეხმარება მათ, კითხვისას ყურადღება გაამახვილონ ისეთ სიტყვებსა და ფრაზებზე, რომლებიც საკვანძო როლს ასრულებენ ტექსტის შინაარსის გასაგებად. წაკითხულის წერილობით შეჯამებაზე ვარჯიში საგრძნობლად უწყობს ხელს მოსწავლეთა წერიტი უნარ-ჩვევების განვითარებასაც, რადაგანაც ამგვარი დავალების შესრულებისას ისინი იყენებენ ტექსტისგან განსხვავებულ სინტაქსურ სტრუქტურებს, ახალ ლექსიკას, მეტყველების ლაკონურ სტილს და ა.შ.

აქტივობის დაგეგმვა:

1. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, წაკითხონ შერჩეული ტექსტი ან თავად კითხულობს მას ხმამაღლა;
2. კითხვის დასრულების შემდეგ მასწავლებელი კითხვების დასმის გზით ეხმარება მოსწავლეებს ნაწერის აგებაში. ასეთი კითხვებია, მაგალითად:

- რა არის ამ ტექსტის მთავარი თემა?
 - რომელი ინფორმაციის (დეტალების) საშუალებით შეგვიძლია ამოვიცნოთ მთავარი თემა?
 - რომელი ინფორმაციაა (დეტალებია) აუცილებელი, რომ ტექსტიდან აზრი გამოვიტანოთ?
 - რომელი ინფორმაცია არ ეხება ტექსტის მთავარ თემას, ან რომელი მათგანია ზედმეტი?
1. მასწავლებელმა უნდა ურჩიოს მოსწავლეებს, რომ წერისას გამოიყენონ ის ძირითადი, ანუ საკვანძო სიტყვები და ფრაზები, რომლებიც პირდაპირ უკავშირდება ტექსტის მთავარ თემას.
 2. მოსწავლეები მუშაობენ პირველი ვერსიის შექმნაზე. მუშაობის დასრულების შემდეგ მოსწავლეები აცნობენ თავიანთ ნამუშევრებს მასწავლებელს და მისი დახმარებით აგრძელებენ თავიანთი ნაწერის დახვეწას: ცდილობენ მაქსიმალურად შეამოკლონ რეზიუმე ისე, რომ მასში დარჩეს მხოლოდ ყველაზე არსებითი და რელევანტური ინფორმაცია.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ეროვნული სასწავლო გეგმა (2011-2016) - ეროვნული სასწავლო გეგმების ცენტრი, თბილისი, 2011;
2. გზამკვლევი მასწავლებლებისთვის 2011-2016 წლების ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, ქართული ენა და ლიტერატურა (I-VI კლასები), ავტორები: თ. ჯაყელი, ი. სამსონია, ნ. დობორჯგინიძე, თ. ცერაძე და სხვები, თბილისი, 2011;
3. Improving Adolescent Literacy: Effective Classroom and Intervention Practices – The Institute of Education Sciences (IES), 2008;
4. Timothy Shanahan - The National Reading Panel Report: Practical Advice for Teachers, Learning Point Associates, Naperville, IL, 2006;
5. Gina Biancarosa, Catherine E. Snow - Reading Next - A Vision for Action and Research in Middle an High School Literacy:A Report to Carnegie Corporation of NewYork – Alliance for Excellent Education, 2004.

ირინა სამსონია, ფილოლოგი
დაამთავრა ივ. ჯავახიშვილის სახელო-
ბის თბილისის სახელმწიფო უნივერ-
სიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი,
კლასიკური ენების განყოფილება.
2008-2011 წლებში მუშაობდა ეროვნუ-
ლი სასწავლო გეგმებისა და შეფასებ-

ის ცენტრში ქართული ენისა და ლიტერატურის ჯგუფის ხელმძღვანელად. 2011-2012 წლებში იყო საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ზოგადი განათლებისა და ეროვნული სასწავლო გეგმების განვითარების დეპარტამენტის სახელმწიფო ენების ჯგუფის ხელმძღვანელი. 2012 წლიდან დღემდე მუშაობს გამოცდების ეროვნულ ცენტრში ქართული ენისა და ლიტერატურის ჯგუფის ხელმძღვანელად. აქვს პედაგოგიური გამოცდილება. ასწავლიდა ქართული ენასა და ლიტერატურას, ასევე ლათინურ ენას მე-6 საავტორო სკოლაში.